

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Éjjeli telefon (nyomda) 2-02
KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egy hónapra 110 "
X évfolyam ♦ 36. szám

1929 Február Csütörtök 14
* 5689 év I. Adár 4 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

„Baksis nélkül nem lehet megélni...”

Ionitescu belügyi államtitkár ur leg utóbbi kolozsvári tartózkodása alkalmával nyilatkozott a baksis-rendszerről, amely szerinte nagyon könnyen megoldható, egyszerűen azzal, hogy az ember nem ad baksist. E látszólag böcs és kategorikus kijelentés mögött azonban a valóságnak igen szomorú és igen tragikus ténye húzódik meg.

Ez a valóság most egy érdekes esetben is illusztrálja önmagát, nevezetesen a váradi vámtisztviselő személyében, aki, miután főnöke megiltotta neki, hogy baksist fogadjon el, athelyesítését kérte, arra való tekintettel, hogy fizetéséből nem tud megélni.

A hipokriták bármennyire hajlandók felháborodni erkölcsi megtévesztésünk lenyomasán, mi mégis kénytelenek vagyunk igazat adni a váradi vámtisztviselőnek és vele együtt leszögezni a tény állást, hogy Romániában a legtöbb állami tisztviselőnek pusztán fizetéséből — baksis nélkül — nem lehet megélni. Nem lehet megélni pedig azért, mert az állami tisztviselői fizetések olyan szegénytelenül alacsonyak, hogy a legtöbb esetben egy fizikai segédmunkás kereseti viszonyait sem ütik meg, már pedig az tudvalevő, hogy a munkásnak, még inkább pedig a segédmunkásnak sem fenéig tejjel az élete.

A váradi vámtisztviselő őszinteségében talán megsértette azt az erkölcsi világnézetet, amely puritánságot és önmegtartóztatást követel az állami tisztviselőktől, de viszont sokkal emberibb volt a maga őszinteségében azoknál a szanforogatóknál, akik a tisztviselőkérdés gyökeres rendezése helyett moralista szólamokkal és ráolvasásokkal akarják meggyógyítani egy már-már úszkáló szociális sebet, egy olyan szimpptomát, amelynek felidézése maga az állam.

Szerzeteseiktől talán meg lehet kívánni azt, hogy lemondjanak az élet minden szükségleteiről, minden örömeiről, a túlvilági üdvözülés gyönyörűségei reményében. Meg lehet kívánni, mert a szerzetesek erre részben fogadalmat tesznek, részben kárpótolja őket a hitük. Am az állami tisztviselő nem tesznek tudtunkkal különböző lemondási fogadalmakat, az állami tisztviselők rendszerint családias emberek, akiknek gyermekeiket kell ellátni és iskoláztatni, miért is nem mondhatnák le arról, hogy míg milliók érdekeit szolgálják, — ők maguk énközpontú nézzék a mások töltesodását.

A baksis-kérdés igenis szociális kérdés, a hivatalnok közép osztály legégetőbb anyagi és erkölcsi problémája, mely csak a munka erkölcsének tiszteltetésén alapján oldható meg, úgy és akként, hogy az állam fizesse meg tisztviselőit, fizesse meg azokból az adókból és bevételekből, amelyeknek beinkasszálni éppen tisztviselői révén éri el.

Jól fizetett tisztviselővel szemben egy a közönség, mint az állam legszelvsőbb retorziói is helytállóak, sőt szükségesekek, de a rosszul fizetett tisztviselővel szemben az erkölcsi bíraskodás — hipokrita szemforgatás csupán, szentelt víz, amelynek semmi fogantatja nincs és nem is lehet. A váradi vámtisztviselő ennek az igazságnak élő bizonyítéka. Őszintesége pedig tragikusan megmosolygató. Megmosolygató és egyben elszomorító. Elyhe figyelmeltetés és keserű guany. Részben a

közönség, részben pedig a miniszter urak felé gyöngéd mementó, amely közeletünk és politikai strukturánk valódi problémáira világít rá.

Azoknak a tömegeknek, amelyek egy politikai és morális megújulás jegyében küldték be képviselőiket a parlamentbe, — elsőrangú érdeke, hogy a romániai tisztviselő-kérdés megoldást nyerjen. A gyárosnak, a kisiparosnak, a kereskedőnek, a munkásnak egzisztenciájára, nyugalma, idegeinek egészségére kimenő szükséglet az, hogy az igazságszolgáltatásban, a közigazgatás-

ban megszabaduljon a megalázó tisztviselőtől is megalázó torturáktól. Már pedig ezt éhbéren tartott tisztviselőktől nem lehet kívánni, mint ahogyan az éhbéren tartott munkástól nem lehet kívánni azt, hogy egynek érezze magát munkaadója és a fogyasztó közönség érdekeivel.

Jól fizetett tisztviselő jó közigazgatást és jó bíraskodást jelent. Rosszul fizetett tisztviselő: korrupciót és cinizmust szül, a közmoralitás paródiáját, amelyen azonban csak azok mulatnak jól, akik egy fenéig romlott és beteg közigazgatási és állami tisztviselő-szervezetet a maguk politikai érdekeinek szolgálatába akarnak állítani. A demokrácia őszinte akarásával azonban ösz-

szegegyeztetetetlen a korrupció illetőleg a baksis-rendszer eltérése. De összegegyeztetetetlen az is, hogy az erkölcsi puritánságot nyomorúságosan fizetett tisztviselőktől várják, akik hozzászoktak, legalább is a multban ahhoz az épületes látványhoz, hogy egészen magasrangú feljebbvalóik vigyék elől a korrupció zászlaját.

A váradi vámtisztviselő csak védekezik, amikor olyan helyre akarja elhelyeztetni magát, ahol esetleg inkább meg tud élni. Nem lehet haragudni rá, még csak meg se lehet vetni. Haragudni megvetni, sőt elcsapni csak akkor lehetne, ha baksisra tartana igényt akkor is, ha tisztességes fizetést kap (s. l.)

Mexikóban elkobozták az egyéni földeket és a parasztok között osztják ki

Páris, február 13. Mexico-Cityből érkezett jelentés szerint Gil köztársasági elnök egy küldöttség fogadtatása alkalmával vádat emelt a római katolikus klérus ellen s a lelkeseket jeltölte meg a belső zavarok okául. Kie-

lentette, hogy az egyházi vagyont el fogják kobozni és a parasztok között osztják szét.

A hatóságok rendeletet adtak ki, mely szerint az összes lelkészeknek be-

kell jelenteniök tartózkodási helyük változtatását, mert ellenkező esetben a felkelési mozgalmakban részeseknek tekintik őket és eljárást indítanak ellenük.

Az összes piacokon biztosítva van a kölcsön lejegyzése

Hogyan oszlanak meg a belföldi jegyzések? Összehívták a Banca Naționala rendkívüli közgyűlését

(Bucaresti-Bukarest, február 13. Az Uj Kelet tud.) Ma jelent meg a Banca Nationala hivatalos közleménye, amelyben március 3-ikára rendkívüli közgyűlés napirendjén az állammal kötött konvenció módosításán és a kölcsön-nel kapcsolatos pénzügyi törvények megszavazásán kívül két új igazgatósági tag megválasztása és az esetleg megüresedő állások betöltése szerepel. A napirend ezen utolsó pontja különböző kombinációkra ad alkalmat. Állítólag arról van szó, hogy

a kormány ki akarja cserélni a Banca Nationala igazgatóságának két jelenlegi tagját.

köztük Gheorghiu volt pénzügyi államtitkárt, aki tudvalevőleg Bratianu Vintila egyik legbensőbb pénzügyi tanácsadója volt.

A külföldi jegyzés sikere

A kölcsön jegyzéséről érkező külföldi hírek egyre kedvezőbbek és Maniu Gyula miniszterelnök a tegnap esti minisztertanácsban tartott beszámolójában is közölte, hogy a stabilizációs kölcsön lejegyzése biztosítottnak tekinthető. Ma délelőtt Popovici Mihály pénzügyminiszter nyilatkozott a sajtó képviselői előtt és kijelentette, hogy Lugojanu államtitkár távirati értesítése szerint a kölcsön jegyzése teljes sikernek néz eléje.

A francia, svájci és holland részlet előzetes lejegyzése után most a londoni Hughes-bankház az angol részlet felét jegyezte le és

Angliában olyan élénk a kereslet, hogy a londoni bankok Párisban is megbízást adtak a román kölcsön-címletek vásárlására.

Newyorkban a Blair-csoport szintén megkezdte a kölcsön kibocsátásának előmunkálatait. A newyorki bankárok tegnap megbeszélést tartottak, amelyen Románia képviselőiben Sturza washingtoni követ és Rosenthal jogtanácsos is résztvett. A bankárok közötti hangulatból ítélve a kölcsön sikere Amerikában is biztosítottnak látszik.

Ma zárják le a belföldi jegyzést

A belföldi pénzpiacra eső 2 millió dollár lejegyzése ügyében a bukaresti nagybankok igazgatói tegnap délután 4 órakor a pénzügyminisztériumban megbeszélést tartottak. Jelen voltak többek között Blank Arisztid, Kauffmann Oszkár, V. Bădulescu, Stefanescu és Vassalapol is. Popovici pénzügyminiszter elnökölt az értekezleten és mindenekelőtt köszönetét fejezte ki Kauffmann Oszkárnak a Banca de Credit, Stefanescunak, a Banca Romaneasca és Blank Arisztidnak, a Marmorosch Bank igazgatóinak a kölcsön megvalósítása körül személyes fáradozásaiért. Az értekezlet hosszabban megvitatta a stabilizációval kapcsolatos teendőket és többek között abban is megállapodott, hogy

a hivatalos prospektust, amely csütörtökön kerül ki, az összes pénzügyintézetek aláírják, amelyek legalább 25 ezer dollárt jegyeznek.

Az eddigi helyzet alapján a belföldi

kölcsön jegyzése körülbelül a következőképpen fog eloszlani: Banca Chrissoveloni 250 ezer dollár, Banca Generala 130 ezer dollár, Banca Moldova 100 ezer dollár, Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. 50 ezer dollár, Banca Fortuna 25 ezer dollár. A jegyzésből a visszleszámitolási hitelt élvező vidéki bankok is kiveszik a részüket. A fennmaradó le nem jegyzett összeget a Banca Marmorosch, Blank et Co., a Banca Romaneasca és Banca de Credit Român fogják átvenni. A belföldi kölcsön jegyzése csütörtökön este le is záródik.

Kivonják az 5 és 20 lejes papírpénzeket

Charles Rist szerdán délelőtt kihallgatáson jelent meg Popovici Mihály pénzügyminiszternek, akivel beható tanácskozást folytatott a stabilizációval kapcsolatban szükségessé vált intézkedésekről. Ezekkel az intézkedésekkel kapcsolatban a pénzügyminisztérium elhatározta, hogy a jelenleg forgalomban lévő 5 és 20 lejes papírpénzeket kivonják a forgalomból és helyükbe ércpénzt fog a kormány kibocsátani. A forgalomban lévő többi bankjegyeket a Banca Nationala egyszerű igazgatósággal határozattal kicserélheti. Ugyancsak a Banca Nationala igazgatósága fogja megállapítani a bankjegyek formáját, a kibocsátás módzatait és az egyes bankjegy-kategóriák mennyiségét. Az új ércpénzek kibocsátása után csak 100, 500, 1000 és 5000 lejes bankjegyek lesznek forgalomban.

29 február 13.
Európa szelle-
vakmerő ki-
romantika új
ndítani. — A ter
az irányzat két
asságkövetitési
nkra — a siker
öv.
Művészet
z műsora:
(Ssz: 262.)
lás. (Ssz: 263.)
(Operette-revü-
és új szerep-
Ibolyával, Kun
Bélával, Ihász
rlet 26 szám, C.
kor: Vén bakkan-
(Ifjúsági előadás
kal. Szentgyörgyi
Bevezető előadást
Ssz: 265.)
Lakmé. (Opera
na, Chicideanu,
hályfy Irén ven-
ra bérlet 28 sz.
kor: Tisztelem a
erette-revü-ujdon
rakkal. Kondor
lával, Ihász Ala-
kor: Az utolsó
des helyárrakkal.
egyed 9-kor: A
előadás Szent-
ésnek 88-ik év-
bíró szerepében
al. Napi bérlet
[Uj szereposz-
7 sz. B. Ssz. 270.)
mozi-műsora:
kor: Liliom.
és 7-kor: Liliom.
7-kor: Liliom.
or nagyszabású
0 lejes helyárrak-
sól 2. Toto ha-
almas éjszaka. 4.
Román Opera
folytán: Tru-
vendégjáté-
adás.
ny.
ers ügyész.
jegyző közbe-
Str. Regina
extilüzletben az
sz. engedélyvé-
gnak adati kü-
vetek, vásznak,
asztalneműek,
önböző mosó-
en. tételeként,
6 hó 12-én d. u.
következő apo-
dsággal
ményt
azott későlel-
autómotorok-
telkutat.)
ékképes al-
keres a
assler
Mures, Strada
5.

EGYESÜLETI ÉLET

Lázasan folynak az előkészületek a kolozsvári Menza-bálra. A kolozsvári zsidó egyetemi hallgatók közelgő Menza-bálijára lázas előkészületeket tesz Kolozsvár egész zsidó ifjusága. A szép cél, amelynek érdekében a bált megrendezik, a maximumig fokozza az egyetemi hallgatók ambícióját, hogy a Menza-bál az év legnagyobb zsidó rendezvénye legyen. Legutóbbi cikkünkben sajnálatos tévedés folytán a rendező gárda néhány tagjának neve kismaradt. Nagy lelkesedéssel vesznek részt a bál előkészítő munkálataiban dr. Fischer József, Déri Lajosné, dr. Goldner Mihályné, Somogyi Miksa, Léderer Albertné, Lőb Jenőné

— Adományok a zsidó Menzának. A kolozsvári zsidó Menza javára Leichtmann Andor, dr. Hamburg József úszilótt fiának brit-miláján a következő összegeket gyűjtötte a Menzának: Hamburg Lipót és Becski Jenő 200—200, Friedmann Zwi és Seelenfreund 100—100 lej, összesen 600 lej.

A Kolozsvári Izr. Jótékony Nőegylet az elmúlt január havában a szokott ke-rethen fejtette ki áldásos működését. A rendes házbérsegélyeken kívül kiosztott még különböző címeken alkalmi segélyeket 14,930 lei összegben, a gyermek-otthon, árvaleány-otthon és agnók otthona fenntartására elköltött 33,625 leit, egyéb kiadása volt 3561 L. Szegény családoknak kiosztott 85 q tűzifát. A gyermekotthonban kiosztás-ra került 3251 adag ebéd. Az élelmszerek legnagyobb részét az Otthon pártfogói természetben adományozták. A készpénzkiadások fedezetét találták a tagdíjakból 29,250 L., templomi és egyéb adományokból 10,503 L. Alapítványokban befolyt 13,060 L., házbérben 840 L., összes bevétel volt 53,653 L. A tagok áldozatkészsége ellenére az egylet nem volt képes minden jogos igénynek megfelelni, a jelenlegi gazdasági és időjárási viszonyok szük-ségessé teszik, hogy azok is segítségére legyenek áldozataikkal az egy-letnek, akik eddig távol tartották ma-gukat ez emberbaráti munkásságtól.

Kürtös János előadása a Magánalkalmazottaknál. Február 15-én, pénteken este 8 órai kezdettel Kürtös János fel-őtparisikolai tanár Többtermelés és Taylor-rendszer címen előadást tart a Magánalkalmazottak Farkas u. 7 szám alatti otthonában. A tanulságosnak ígérkező előadásra szabad a bejemenet.

Butor

vásárlás bizalom dolga
Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat
Marosvásárhelyre
(Tg.-Mures) és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt, hatalmas raktárral.
Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann
zongora és pianinó
gyárak képviselője.

Itteli épes egyéneknek látrzi fizetési feltételek

Mit végzett Palesztinában a Miz-rachi? Kedden este a rendes Mizrachi-összejövetelek során mutatkozott be a kolozsvári vallásos cionistáknak Sámuel Weingarten, a Mizrachi központ jeruzsálemi küldöttje, aki Mayer-Berlin rabbi, a Mizrachi világszervezet elnökének társaságában járt Bukovinában és a regátban. Sámuel Weingarten a kolozsvári mizrachisták nevében Weisz Mose köszöntötte, majd a Zsidó Nemzeti Szövetség nevében Weinberger Nándor üdvözölte. A Miz-rachi ifjak és leányok nevében Men-czel Tusi és Schächter Andor.

Weingarten jiddis nyelven ismertette azt a munkát, amit a Mizrachi Erec Jisraelben az utolsó időben kifejtett hogy vallásos irányban befolyásolja az ujjáépítést és kulturát. Amióta a Miz-rachi működik, nincs zsidó község Erec Jisraelben sóchnét, rituális fürdő és templom nélkül. Azelőtt ez nem volt így és számos radikálisan orientálódott községben nagy munkával lehetett

csak meghonosítani ezeket az ősi zsi-dó intézményeket. A Mizrachi munká-jának sulya azonban az iskoláztatáson van. A Tachkemoni iskolák ma a leg-megbecsültebb tanintézetek Erec Jisz-raelnek. Hatvanhat iskolát tart fenn a mizrachista világszervezet, száznegy-ven tanerővel. Van tanítóképző intéze-tük mindkét nembeli tanerők kiképzé-sére. Aki a nyolc osztályu mizrachis is-kolából kikerül, nemcsak világi ismeretekre tesz szert, hanem annyira ismeri a régi zsidó irodalmat, hogy teljes szellemi birtokában van a misnának és önállóan tud olvasni talmudot és kommentáriait. A tanítóképzőből ki-került fiatal emberek nemcsak elsőren-dű pedagógusok, hanem jó talmudisták, akik tisztelgetnek tudnak szerezni nem-csak hivatásuknak, hanem a héber disz-ciplinának is. A nagy tetszéssel fogadott beszéd során kijelentette, hogy Mayer-Berlin rabbi Amerikából való visszaérkezése után valószínűleg még peszach előtt utba fogja ejteni Erdélyt

a mélyreható bedörzsölőszert, megszüntetik a reumatikus fájdalmakat

és el fog látogatni nagyobb mizrachis-ta központokba, közöttük Kolozsvár-ra is.

Nyolcévi fegyházra ítélték Dobrogeanu Ghereát

Az ítélet szerint a kommunista ügyvéd idegen állam kormányával szövetkezett Románia államrendjének megdöntésére

(Bucuresti-Bukarest, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több, mint egy héti tartó tárgyalás után, amely mind végig izgatott atmoszférában folyt le, a hadbíróság meghozta az ítéletét Dobrogeanu Gherea bukaresti ügyvéd kom-munista-bümpereben. Mint eml-ékeze-tes, Dobrogeanút 1924-ben in contumaci-om tíz évi fegyházra ítélték a társadalmi rend ellen elkövetett kommunis-ta bűncselekmény címén. Dobrogeanu akkor külföldre menekült, Oroszország-ban is járt, ahonnan körülbelül egy év-vel ezelőtt tért vissza Bukarestbe és egy telefonbeszélgetés során ismerték fel a főpostán. Letartóztatták és ügyé-ben újabb tárgyalást rendeltek el.

A tárgyalás nem szükködött pártal-anul érdekes és izgalmas részletekben és jelenetekben. Különösen nagy feltű-nést keltett. Manolescu és Stere volt miniszterek vallomása, akik emberileg és lélektanilag igyekeztek megvilági-tani ennek a nem mindennapi képessé-gű embernek a tevékenységét. A had-bíróság természetesen nem beilyála-soltatta magát sem a tanuvallomások-tól, sem pedig az ügyvédek által tö-megesen bejelentett semmisségi pana-szoktól és előrelátható volt, hogy Dob-rogeanu Ghereara sulyos ítélet vár.

Kedden délelőtt hangzottak el a védő beszédek, majd Hotineanu ügyész a vádlottnak adta meg a szót. Dobrogea-nu zárszavában kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek, már csak azért

sem, mert az alkotmány értelmében az ő működése nem képez üldözendő bűn-cselekményt. Epen ezért kérte a fel-mentését. Déli egy órakor a hadbíró-ság tanácskozára vonult vissza, majd ismét bevonult a tárgyalóterembe és az elnök kihirdette, hogy a hadbíróság

a katonai büntetőtörvénykönyv 67-ik szakasza alapján 8 évi fegyházra ítélt Dobrogeanu Ghereát, aki idegen állam kormányával szövetkezett Románia ál-lamrendjének megdöntésére. Az ítélet ellen Dobrogeanu felebbezést ben-terített be.

Detektívek százai vigyáznak arra, hogy a szakértői konferenciáról jelentős hírek ki ne szivárognak

Páris, február 13. A szakértői konfe-rencia ma tartotta második hivatalos ülését. Az ülésstermeket elzárták a szál-loda többi részétől, hogy a bizottság zavartalanul folytathassa munkáját.

A lapok közlik, hogy a jóvátételi szakértői konferencia tárgyalásairól alig lehet megbízhatóbb információkhoz jutni. A delegátusok begombolkoznak és újságírók ostromának ellenállana-k. A francia főváros rendőrfőnöksé-ge egész detektívtestületet bocsátott a szakértői konferencia rendezésé-re, hogy a tanácskozásokkal kapcsolato-san semmiféle indiszkréción ne történ-hessék. A hatalmas delegációi sajtó-kommunikék kiadásánál a legnagyobb

ővatossággal járnak el és mindannyi-szor külön bizalmas értekezleten szab-vezik meg az újságírók részére kiadandó közléseket.

Páris, február 13. Jólinformált hely-ről azt az értesülést közölték a lapok-kal, hogy a jóvátételi szakértői kon-ferencia nem fog tovább tartani egy hónapról. Ennek oka az, hogy az ame-rikai szakértők március közepén tul nem maradhatnak Európában. A bizot-tság fokozott munkatempója arra vall, hogy az amerikaiak miatt tényleg siet-niök kell, hogy a jóvátételi probléma megoldásával március közepére elhét-szüljenek.

EGÉSZSÉG

GERMANDREE
FOGPASZTA ÁLTAL

Berlin, febr
állomáshoz
Párisban ma
a bideg s a l
országban
azig átlagos
Délolaszorszá
fagypontra al
polyban plus
sius váltotta
Enyhült az
Oroszország
ma már aliq
—15 fokot.
Tovább pr
szágban, alio
mól —29 fo
mindig —26
jelentenek m
gyelországbo
pont az orszá
a —30 fok a

A fagyhul
tinens nyugá
Lodonban né
ma reggeli h
lok volt. Ugy
nabok közlek
nak a zavaró

Bécs, febru
a lakosság
nagy zavarok
fogyasztást
pazarlás a v
mint most ma
Az osztrák f
is zavarokat
időjárás. A S
villanyfejlesz
kellert szinte
előtt felgyüjt
borítja s az a
nyomása sinc
enyhül, Bécs
van utalva.

Berlin, febr
sok szerint L
ma éjjel miat
séklet. Az o
ponton 45 fo
ságban 26 en

Csehország
Budweisban
minus 44 fok
A város kö
több mint há
a dermesztő

Párisi jele
ban is szokat
járás. Az or
erős havazás
hőmérséklet
szállott alá. F
18, Strassbur
minus 23 Cel
volt a déli p
és Cherbourg
mutatott a h
Belgrádi jel
viában a hóv
süllyedés mel

Budapest, f
sűrű havazás
városban, am
tozatlan erőv
nagy magassá
vilamosközut
zavarok állott
a Vilmos csá
tak a nagy h
ben a József-
zódésénél egy
történt, ame
déli órákban

Budapest, f
a délutáni ó
hőreleg vastag
hetven centi
üzom munkás

Oroszországban enyhült, Nyugateurópában azonban még most is pusztít a rettentő hideg

Bécsben a világitást is megbénította a hideg. Nagy havazás Budapesten. A Fekete-tenger kikötői befagytak. Franciaországban is nagy hideg van

Berlin, február 13. A meteorológiai állomáshoz érkezett jelentések szerint Párisban ma reggel -13 fok Celsius volt a hideg s a havazás csaknem egész Franciaországban tovább tart. Északolaszország átlagos hőmérséklete -10 fok s Délolaszországban enyhült az idő. A fagypon. alatti hőmérsékletet mára Nápolyban plus 8 és Rómában plus 3 fok Celsius váltotta fel.

Enyhült az időjárás csaknem egész Oroszországban, ahol a lakott helyeken ma már alig haladja meg a hideg a -15 fokot.

Tovább pusztít a fagyhullám Csehországban, ahol Eger tartja ma a minimumot -29 fokkal és Prágában is még mindig -26 fok a hideg. Nagy hideget jelentenek még Svédországból, ahol Lengyelországhoz hasonlóan alig van olyan pont az országban, melynek hőmérséklete a -30 fok alatt lenne.

A fagy Angliát is elérte

A fagyhullám két napja elérte a kontinens nyugati részén kívül Angliát is. Londonban némi enyhülés állott be, de a ma reggeli hőmérséklet még mindig -11 fok volt. Ugy a hajózásban, mint a vonatok közlekedésében még mindig tartanak a zavarok.

Bécs, február 13. A tartós hideg miatt a lakosság vízellátásában továbbra is nagy zavarokkal kell megküdeni. A vízfogyasztást állandóan ellenőrzetik s vízpazarlás a vízművek megállapítása szemmi most már nem igen tapasztalható. Az osztrák főváros világitási üzemében is zavarokat okozott a rendkívül zord időjárás. A Semmeringen lévő vízierőmű villanyfejlesztő telepek munkáját be kellett szüntetni, mert a völgyzárógátak előtt felgyűjtött vízet fölméretez jegreteg borítja s az alóla szivárgó viznek semmi nyomása sincs. Amíg az időjárás nem enyhül, Bécs hőerőtelepeinek áramára van utalva.

Budweisban elpusztult a vadállomány

Berlin, február 13. Ideérkezett jelentések szerint Lengyelország egész területén ma éjjel minus 30 fok alatt volt a hőmérséklet. Az ország keleti részében több ponton 45 fokot mértek. A vilnai vajdaságban 28 ember megfagyott.

Csehországban tovább tart a hideg, Budweisban ma éjszaka 11 órakor ismét minus 44 fokra szállott alá a hőmérséklet. A város környékén a vadállománynak több mint háromnegyed része elpusztult a dermesztő hidegben.

Párisi jelentés szerint Franciaországban is szokatlanul zordra fordult az időjárás. Az ország számos pontján igen erős havazások és hófúvások vannak. A hőmérséklet helyenkint minus 25 fokra szállott alá. Párisban, tegnap este minus 18, Strassburgban minus 20, Reinban minus 23 Celsiusot mértek. A legenyhébb volt a déli partvidék egy szakaszán -8 és Cherbourgban, ahol minus 15 fokot mutatott a hőmérő.

Belgrádi jelentés közli, hogy Jugoszláviában a hóvihar újabb hőmérséklet-süllyedés mellett tovább tart.

Pesten elakadtak a hókékek

Budapest, február 13. Ma hajnalban sűrű havazás indult meg a magyar fővárosban, amely a délelőtti órákban változatlan erővel tovább tart. Az uttestet nagy magasságban borítja hóréteg és a villamosközuti közlekedésben súlyosabb zavarok állottak be. Reggel 8 óra tájban a Vilmos császár-úton a hókékek elakadtak a nagy hóban. Ugyanabban az időben a József- és Baruch utcák kereszteződésénél egyik villamos fékszakadása történt, amelynek 14 sebesülte van. A déli órákban a havazás még tart.

Budapest, február 13. A sűrű havazás a délelőtti órákban még egyre tart. A hóréteg vastagsága már megközelíti a hetven centimétert. A közbiztassági üzem munkásai és a közuti villamos al-

kalmazottai dolgoznak a vasúti sínek és az uttest szabaddá tételén.

A beérkezett jelentések szerint ország-szerte erős a havazás. A vasutak közlekedésben újra számolni kell jelentős késésekkel.

Pápán tegnap -34 fok Celsiusot mértek. Azóta a hideg engedett. A tegnapi nagy hidegben az aszfaltjárda több helyen megrepedt és használhatatlanná vált.

München, február 13. Pelsőbajorországban még ma is tovább tartott az abnormis

hideg. A vasúti forgalomban nagyobb zavarok állottak be. Münchenbe érkezett jelentés szerint Frankfurt a. M.-ban -40 fok volt a hőmérséklet.

Tüzek - a hideg miatt

Páris, február 13. Amszterdami jelentés szerint ma éjjel a tüzoltókat ötven-négyszer alarmirozták. A nagy hideg miatt túlfűtött lakásokban a tüzesetek nagy többsége kéménytűz volt, de előfordult súlyosabb eset is. A Flóra ope-

rettszínházat s a közelében volt Windsor kávéházát nem lehetett megmenteni és porrá égtek. A tüzoltóknak nehéz éjszakai volt, mert a tömlők ötpercenként befagytak s az oltás emiatt nem ment a megszokott tempóban.

Szofia, február 13. A bolgár hajózás teljesen megszűnt, mert a Fekete tengeri kikötők mind befagytak.

Páris, február 13. A meteorológiai intézet időjárásprognózisa alapján a hőmérséklet süllyedését várják a francia fővárosban. Valószínűnek tartják, hogy a fagy ma éjjel elérje a -20 fok Celsiusot.

Budapestről jelentik: A havazás szerdán egy percig sem állott meg. A fagy ellenben gyöngült. Az ország nyugati részéről szeleket és hófúvást jelentenek. Szendán délben Budapesten a hőmérő a fagyponon alul 12 fokot mutatott.

Bíróság elé állítják a Lupas-féle panama összes részeseit

Szocialista interpelláció a Dobrogeanu Gherea és az amnesztia ügyében

(Bucuresti-Bukarest, február 13. Az Uj Kelet tud.) A kamara mai ülésén több interpelláció hangzott el. Az első interpellációt Lotar Rádaceanu szocialista képviselő terjesztette be Dobrogeanu-Gherea pörének ügyében. Rádaceanu interpellációjában hivatkozik arra, hogy az ostromállapot felfüggesztésével a hadbírósgok is megszüntek illetékesek lenni polgári egyének bűnügyeiben. Kérdi a kormányt, hogy miért nem vonja ki a politikai pereket a hadbírósgok hatásköréből. A képviselő ezután a hadbírósgai intézmény ellen tart filippikát. Megállapítja, hogy a hadbírósgok tagjai nagyobb részt nem rendelkeznek a szükséges jogi előképzettségekkel és objektivitással sem. Ezután még egy interpellációt intézett Rádaceanu képviselő a kormányhoz az amnesztia kérdésében.

A metilalkohol ellen

Balau kormányparti képviselő interpellációjában az iránt érdeklődik, hogy mikor szándékozik a kormány életbe léptetni a metilalkohol elleni törvényt és milyen intézkedéseket fog ez a törvény tartalmazni.

Rádulescu illovi képviselő sörgős szankciókat kér a Kisenev mellett feldevezett vasúti panamák ügyében.

A hírhedt Lupas-ügy

A napirend előtt Goga Octavian, válaszul dr. Merzinescu tegnapi interpellációjára, a néppárti nevében nyilatkozatot olvasott fel a Lupas-féle ügyről. A nyilatkozatban a néppárt ismételten megsürgeti a gégetikör-rendelés ügyében meindított vizsgálat befejezését, hogy egy a bűnösök, mint a rágalmozók magkapják méltó büntetésüket.

Ezzel a nyilatkozattal kapcsolatban a szerda délutáni Adeverul feljelentés a hírhedt vált panama historikumát. A lap megállapítja, hogy a jövőteli számlára rendelt horribilis tömegű gégetükör panamáját tulajdonképpen a liberális kormány komplikálta. Ebben az ügyben tudvalevőleg a liberálisok vezettek be az első vizsgálatot, melynek során Inuletz miniszter egy alkalommal bejelentette a kamarában, hogy a németekkel kötött szerződés egyik pontja szerint a Lupas által rendelt anyagot ki lehet cserélni. Inuletz élt is az állam ezen jogával, de

a kicserélésnél újabb üzlet történt, amelynél viszont a liberálisok ke-resték meg a maguk hasznát.

A lap megállapítja, hogy a liberálisok által Lupas néppárti miniszter ellen felhozott vádak mind igazak, de ezek a panamának csak az első részére vonatkoznak. A második panama már a liberális éra alatt történt, amikor a kicserélt anyagért az árjegyzékben feltüntetett árak háromszorosát fizették ki és ez a szállítvány 560 milliójába

került az államnak, amikor a megrendelt anyagokat 260 millióért lehetett volna megkapni. Azt, hogy a két összeg között mutatkozó 300 millió lejes különbséget kinek a zsebébe vándorolt, az új kormány által elrendelt vizsgálatnak kell megállapítania.

Befejeződött a vizsgálat

A vizsgálat megajtására kiküldött bizottság egyébként már be is fejezte munkáját és részletes jelentését Dan Sever közegészségügyi miniszter elé terjesztette. Teljesen megbízható forrás

ra való hivatkozással az Adeverul azt írja, hogy

a kormány alkalmazni fogja a miniszteri felelősség megállapításáról szóló törvényt és a volt közegészségügyi minisztert bíróság elé fogja állítani.

Nem lehetetlen, hogy ugyanezt a szankciót fogják alkalmazni az összes bűnösök ellen. A felelősség kérdése valószínűleg csütörtökön fog előlőni, amikor Dan Sever válaszolni fog Mezincescu képviselő interpellációjára.

Nagy vasúti katasztrófa Ausztriában

Huszonegy súlyos és könnyű sebesültje van a balesetnek

(Bécs, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Mitteldorf mellett lévő Turnebach állomás közelében a Wien-Passau-Amsterdam felé haladó gyors vonat belefutott a St. Pölten előtt vesztglő párisi expressbe. A két vonat utasai között óriási pánik ütött ki, amit fokozott az körülmény, hogy az összeütközés színterén nagy havazás volt és nem tudták hová helyezni a sebesülteket.

lönböző kórházaiba.

A vizsgálat megindult. A felelősség az inspekciós vasúti tisztet terheli, aki megfedkezett arról a jelzésről, hogy a St. Pölten előtt álló vonaton újabb hiba esett és ennek kijavítása még egy órát fog igénybe venni.

Még mindig csak 100 Lei

Egy métermázsza prima vastag hántott tűzifa házhoz szállítva, a Stotter-cégnél

Str. Nouă (v. Uj-ucca) 59. Telefon szám 800.

„FISK” külső és belső autógummik

Tegyen egy kísérletet

Állandóan nagy raktár

A legnagyobb biztonságot, könnyedséget és a legnagyobb kilométerteljesítményt nyújtják

Romániai vezérképviselet:

AUTO-MECANICA S. A.

Központ: Cluj. Fiók: Bucuresti, Str. Luterană No. 25.

Pirin

effák

rosal

iat.

edőrszölőszet

tik a

S

makat

agyobb mizrachis- zöttük Kolozsvár-

herecát

ormá- tésére

rvénykönyv 67-11

évi feygházra itél

ki, aki idegen állami

kezett Románia ál-

ntésére. Az ítélet

lebbezést helye-

hogy a hírek ki

el és mindannyi- rterkezleten szöve- rók részére kria-

Jólinformált hely- köztölték a lapok- eli szakértői kom- vább tartani egy- az, hogy az ame- cius közepén tul- rópában. A bizott- tempója arra vall- miatt tényleg slet- óvátélteli probléma us közepére elhét

SÉG

AL

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti újságok napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
 Buzarosi szerkesztőség: Kaszner Rezső,
 Str. Carol St.
 Az Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A jiddis Lydia Potoczka. Megírta, hogy Lydia Potoczka, a híres Remhardt-színésznő jiddis társulatával a hó 20-án és 21-én fog bemutatkozni a Kolozsvári Magyar Színházban. Potoczka nemcsak kimagasló színésznő, hanem egészen magában álló univerzális művészkultúrája asszony, aki a müncheni zenekonzervatóriumban végezte művészi tanulmányait és zongorajátékával nagy aranyérmeket nyert. Az első időben mint zongoraművésznő, majd mint énekesnő is nagy sikereket ért el a német városokban és Szentpéterváron, ahol ünnepelt tagja volt a művészvilágnak. A háború első éveiben Oroszországban volt, de a bolsevista uralomkor apjával, egy híres ügyvéddel együtt Németországba menekült, ahol Reinhardt lett figyelmes rá. Rövid néhány hónap alatt Lydia Potoczka a német nyelvben olyan tökéletességre tett szert, hogy Moissi mellett, mint annak partnere létszhatott Tolstoj Éke halottjában. Berlinben az újságok elragadtatással írtak az új csillagról, aki egy csapatra hívította meg a közönséget. Később Amerikába ment, ahol már a jiddis művészet vonzotta őt a maga körébe. Amerikából való visszajövele után már teljesen a jiddis színművészetet kultiválta, ő maga szervezte meg társulatát és csak a legizmosabb lehetőségeket vette be együttesébe. Néhány közönséges világnak is műkötők, vannak egészen fiatal és sokat ígérő talentumok, akik a reinhardtii együttesben illuzióteltő játékokat nyújtanak, Potoczka és társulata iránt városszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg.

MEGHÜLESSES BETEGSÉGEK: nátha, influenza, torokgyulladás ellen biztos oltalmat nyújt Anacol-pasztilla rendszeres szopogatása. Egy phola ára 37 lei.

Csodaszép színes fehérneműt és asztalneműt árúsít **95 lelérta**
Néparuház
 Caloz Regio Ferdinand 33.

Ford ötmillió dollárt adományozott egy felállítandó Edison-főiskola céljaira

Newyork, febr. 13. Detroiti jelentés szerint Ford 5 millió dollárt adományozott egy Edison-muzeum és főiskola létesítésére. A muzeumba összegyűjtik Edison és munkatársainak azokat a

műszereit és eszközeit, amelyekkel a találmányokat felfedezniük sikerült. Ford értékes Edison-gyűjteményét is ebben a muzeumban helyezik el.

Három halottja van a bitterfeldi vasuti katasztrófának

Berlin, február 13. A birodalmi vasutazgatóság közlése szerint Bitterfelde közleében a berlin-stuttgarti gyorsvonat összeütközött a berlin-müncheni gyorsvonattal. A müncheni vonat pótkocsija és az első halókoosi teljesen darabokra tört. A katasztrófának 2 halottja, 4 súlyos és 13 könnyebb sebesültje van. A vizsgálat megindult.

A katasztrófia egyik sebesültje kedden délelőtt meghalt a kórházban, úgy hogy a katasztrófának most már három halálos áldozata van. Ez az áldozat a berlin-müncheni gyorsvonat vezetője. A szerencsétlenséget az a körülmény idézte elő, hogy a berlin-müncheni gyors mozdonyvezetője, egy ré-

gi kipróbált vasutas, nem látta meg a tilosra állított jelzést, mert a dermesztő hidegben nemcsak a mozdony ablakai fagytak be, hanem az egész mozdony áthatolhatatlan sűrű gőzfelhőbe borította a kazánból áradó gőz. A tilosra állított jelzés előtt néhány száz méterre a mozdonyvezető kihajolt az oldalnyíláson, hogy megnézze, szabad-e a pálya. A gyorsvonat 90 kilométeres sebességgel haladt és a mestző hideg oly erővel vágott az arcába, hogy szeméit könny borította el. Ily körülmények között azután egy másik jelzési figyeit meg, amely a párhuzamos sínpárnak szólt s nem vette észre, hogy a gyorsvonat előtt tilos az út.

A snorrerek királya

A Menorah könyvek első sorozata most jelent meg és Erdélyben már terjesztik is. A sorozat első kötete Izrael Zangwill világhírű regénye: A Snorrerek királya. Ez a regény a snorrer-királyt mutatja be. Manassét, aki eleinte csak megráfalta a gazdag és elvakult Grobstochot, később azonban teljesen hatalmába kerítette. A Snorrerek királya azonban sokkal több, egy nagyszerű, dickens-i humorral megírt regénynek, a Snorrerek királya szimbóluma a zsidó társadalom szociális és lelki életének.

Alapjában véve két rétege van a zsidóknak: az aki adományt ad és az aki adományokból él. Ez a kötetek éli ki magát ugyszólván a zsidóság belső életében és ebben valamiképp bibliai ősiség érződik. A mózsi szociálistusnak leglényegese ez a kápos. A zsidók kereskednek, egymásra vannak utalva, jóbán és rosszban egyaránt kell, hogy istápolják egymást, mert csak így tudják fenntartani önmaguk népi életét. Ez mélyebb értelme a Snorrerek királyának. A gazdag ember földi javai csak féladományja az Umak, a másik fele ott van a szegény emberről: Manassé Bueno Barzilai Azevédo da Costanál, a szefárd snorrernél.

Ő a zsidók esze, ő az a spanyol zsidó, aki elhozta a napsütéses Andaluziából, vagy Arragoniából a ködös Alkionba a szegények tartózkodó gögyét, ő tartja ében a szociális gondolatot és lekiismeretét a gazdag zsidóban, nehogy véletlenül elvakítsa az arany csillogása.

Zangwillnek ez a könyve a legszebb írás, a legmeghatóbb, amit a zsidó osztályozásról írtak. Felvázolja benne azt a különös rétegződést, amit a nép fiai között a vagyonnak a sors által történt elosztása kifejlesztett. A regény keretei között meglátjuk a zsidó hitközségi életet, ahogyan Angliában kialakult abban az időben, amikor a spanyol zsidók az askenázzokkal együtt kerültek.

A könyvet a Menorah vállalat adta ki első sorozatában tetszetős kiállításban, kék alapon, izléses aranyozással, középen a hétégi menorah.

Az öt kötetből álló pompás sorozat, amely a zsidó világirodalom legkiválóbb regényeit öleli fel, 1250 lejért kapható. A kiadóvallalat, hogy mindenki számára hozzáférhetővé tegye a könyvsorozatot, havi 200 lejes részletekben is szállítja a könyveket.

SÜLYOS BETEGSÉGEK emésztik a szervezet erejét. A legjobb ápolás és gondozás mellett is szükség van olyan lapkára, amely az elvesztett erőket pótolja. Ilyen jól emészthető, kellemes ízű, erősítő tápszer az **Ovomaltine**.

Ma lesz döntés a Renner börtény munkásai és az igazgatóság közötti konfliktusban. Jelentette már az Uj Kelet, hogy a kolozsvári Renner Testvérek és Társa Börtény Rt. ezerszáz munkása és az igazgatóság között súlyos munkakonfliktus tört ki. Az igazgatóság redukción ajánlatával szemben a munkáság a kollektív szerződés egyes pontjainak feljavítását követelte. Az ellentét a munkakügyi inspektorátusnál nem voltak elsimíthatók és ezért az inspektor szabadkezet adott a feleknek a konfliktus elsimítására. A tárgyalások azóta szünetelnek, a mai napon azonban megindulnak a közvetlen megbeszélések az igazgatóság és a munkáság képviselői között. Mire hogy a gyár igazgatóság állhatatosan kitar a redükciós javaslat mellett, a gyár munkásai viszont szintén nem hajlandók elállani emelési igényeiktől, nagyban valószínű, hogy most sem kerül meg egyezésre a sor és ebben az esetben szombaton reggel a gyár munkásai megkezdik a sztrájkot.

Purgen (Purgó)-Bayer

biztos, gyors hatású hashajtó.

A zsidó kórházegyesület hunyadmegyei szervezkedése. E cím alatt néhány nappal ezelőtt cikket közöltünk, melyben beszámoltunk a kórházegyesület dévai gyűléséről és felsoroltuk a kórházegyesület hunyadmegyei vezetőiségének tagjait. A vajdahunyadi hitközség most annak közlését kéri, hogy a hitközséget a gyűlésen nem Léb Lajos, hanem Lób Jakab hitközségi elnök képviselte és a kerület tisztikarába nem Hirschenhauser Sándort, hanem Hirschenhauser Jenőt választották meg.

Házasság. Révész Margit Dicionánmartin és Lakatos Samu Targu-Mures, február 14-én házasságot kötnek. Minden külön értesítés helyett. Csütörtök: Gyermekelőadás.

Fehér hét

Szenzációs kirakatok!!

Szabó Jenő

női divatkülönlegességek nagyruházában CLUJ

Fehér hét

alatt a cég óriási mennyiségben hozza eladásba az alant felsorolt cikkeket:

1 m. fehér szerb vászon	Lei 25
1 m. fehér l-a. mosott vászon	29
1 m. fehér opál	29
1 m. fehér vászon fehérneműre	33
1 m. fehér vászon ágyneműre	39
1 m. fehér keletgyevászon	49
1 m. fehér alsó epedő vászon	88
1 m. fehér nadrág cöpper	62
1 fehér damast garitúr 6 szalvétával	265
1 drb. fehér törülköző	48
1 drb. fehér szalvéta	8

Fehér hét

Selyem- és szövetmaradékok minden elfogadható árban!!

Fehér hét

Kérem kirakataim szives meglátogatását!!!

A Matild-viz

egyetlen banketten sem hiányozhat, mert ez a vezető márka.

Marosvásárhely Főterének legforgalmasabb pontján szép üzlet-helyiség 2 magazzinnal, irodával azonnalra kiadó. Engros és detailüzletek elsördendü. — Cim: Goldstein Zs. Targu-Mures, Strada Calarasi 12.

Lejárt a büntetése, de nem helyezik szabadlábra Dán Istvánt. Emlékeztetes, hogy a kolozsvári nagy kommunista per tárgyalásán Dán Istvánt az egységes szakszervezet kolozsvári titkárát, négy havi elzárásra ítélték. Dán István büntetése február 12-én járt le és a büntetését letöltött ember türelmetlenül várta szabadlábrahelyezésének napját. Kellemetlen volt azonban meglepetése, amikor kijelentették előtte, hogy nem bocsátják szabadon, míg a kérvénye nem érkezik vissza. A hadbírószágon gyakran megtörténi, hogy a fölttes hatóságok késedelmeskedése folytán a felebbezéses kérsőbenérkeznek le, mint a büntetés terminusa, de ilyen esetekben a hadbírószágon ügyészsége megjelölszik azzal, hogy nyilatkozatot vegyen az elítelttől arravonatkozólag, hogy nem hagyja el az országot és szabadlábra helyezi. Dán István esetében azonban, úgy látszik, nem érvényesítik ezt a szokást és így Dánnak mindaddig ülnie kell, míg a felebbezés vissza nem érkezik.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Ma csütörtökön este 9-kor: Mersze Mary? (Operette-revü repriz. Új betanulással és új szereposztásban. Kondor Ibolyával, Kun Magdával, Tompa Bélával, Ihász Aladárral. Napi bérlet 26 szám, C. Sorozatszám: 264.)

Péntek: Nincs előadás.

Szombat délután fél 4-kor: Vén bakancsos és fia a huszár. (Ifjúsági előadás igen olcsó helyárakkal. Szentgyörgyi István főllépésével. Bevezető előadás tart: dr. Rác József. Ssz: 265.)

Szombat este fél 9-kor: Lakmé. (Opera előadás. Rózsa Anna, Chicideanu, Pfeiffer Alfréd, Mihályfy Irén vendéjátékával. Première bérlet 28 sz. Ssz: 266.)

Vasárnap délután fél 3-kor: Tisztelem a régi szeretőmet. (Operette-revü-újdonosság. Mérsékelt helyárakkal. Kondor Ibolyával, Tompa Bélával, Ihász Aladárral. Ssz: 267.)

Vasárnap délután fél 6-kor: Az utolsó Verebélyi lány. (Rendes helyárakkal. Ssz: 268.)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: A sárga csikó. (Ünnepi előadás Szentgyörgyi István születésének 88-ik évfordulóján, a pusztabíró szerepében Szentgyörgyi Istvánnal. Napi bérlet 27 sz. A. Ssz: 269.)

Hétfő: A nótás kapitány. (Új szereposztással. Napi bérlet 27 sz. B. Ssz: 270.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Csütörtökön 3-kor, 5-kor és 7-kor: Liliom.

Pénteken 3-kor, 5-kor és 7-kor: Liliom.

Vasárnap délelőtt 11-kor nagyszabású mozi-matiné 15 és 10 lejes helyárakkal. Műsor: 1. Toto nőül. 2. Toto halászik. 3. Egy borzalmas éjszaka. 4. Rugby mérkőzés.

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Csütörtök: Gyermekelőadás.

Péntek: Nincs előadás.

Szombat: Medea.

Vasárnap délután: Hella ügyész.

Vasárnap este: Aida. John Sullivan vendéjátékával.

Hétfő: Sevillai borbély (gyermekelőadás).

A színházi iroda közleményei:

Ma este: Mersze Mary, C. bérletben.

A C. bérletők figyelmébe! Tekintettel arra, hogy a holnap, péntekre hirdett előadás a nagyjólt első péntekjére való tekintettel elmarad, így a Mersze Mary előadását ma csütörtökön este tartják meg C. bérletben.

A vasárnap esti Szentgyörgyi ünnep. Olyan ünnepe lesz vasárnap este a magyar színháznak, amely páratlanul áll a színházi történetben. Nem volt még arra példa, hogy egy nagy színész születésének 88-ik évfordulóján testi és szellemi erejének teljes és töretlen frissességében szerepeljen a színpadon. Szentgyörgyi István a legmagyarabb és a legnagyobb színész ez a kivétel, aki vasárnap este, amikor 88-ik évébe lép, olyan szerepben lép fel, amely temperamentumot, ruganyosságot, eleven frissességet igényel. A Sárga csikó gelescsérj pusztabíróját fogja játszani Szentgyörgyi István meg fogja mutatni miképpen kell a régi virtussal száz szál gyertya között, asztal tetején csárdást járni. Nem fog ezen az ünnepi estén egyetlenegy üres hely sem maradni a színház nézőterén, hiszen Szentgyörgyi István ritka hűséggel szolgálta Kolozsvár városának kulturális igényeit több mint 60 év óta megszakítás nélkül egyfolytában. Kolozsvárott játszott itt gyönyörködte a lelket tö-

gyökeres igazi magyar művészetével.

Ne felejtsük el: Még ma és holnap — Liliom. Molnár Ferenc Liliom-ának film változata ez a nagyszabású és grandiózus amerikai filmcsoda már csak ma és holnap látható a magyar színházban, a főszerepekben John Gilberttel és René Adoréval. Előadások kezdete: 3, 5, és 7 órakor. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.

Rádió műsor

Idő: közép-európai

Csütörtök, február 14. — Budapest, 9.15: Gramofonhangverseny; 12.05: Zongorahangverseny; 13: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés; 16: Rádió szabad egyetem; 17.40: Cigányzene; 18.45: Angol nyelvoktatás; 19.20 Fodor László: A templom egere c. vígjátékának előadása a Studióból; 21.10: Gramofonhangverseny; 22.15: Bachmann Jazz band. — Bécs, 11: Délelőtti hangverseny, Hermine Kiftel hangversenyének közreműködésével. 19.45 Richard Wagner: »A Walkürök« c. operájának közvetítése. — Berlin, 16.30: Délutáni hangverseny. 19.30: Offenbach: Hoffmann meséi c. opera közvetítése. — 5. G. B. Daventry Experimentál, 13.10: Lónes zene, 16.30: Sz. rakoztató zene; 20.50: Egon Petri zenekari hangversenye; 23.07: Táncczene. — Frankfurt, 19.45: Szórakoztató zene 20.10: Esti hangverseny. Utána Langschesche dalárda hangversenye. — Kattowitz, 17.55: Délutáni hangverseny közvetítése Varsóból; 20: Esti hangverseny; 22.30: Táncczene. — Köln, 20 I. Gran: Der arme Heinrich c. zenés drámájának közvetítése. — Leipzig: Zongorahangverseny. — 2. L. O. London 5xx Daventry, 12: Friedrich Lake (tenor) hangversenye; 16: Entbeart Emilh (bariton) hangversenye; 22.35: Táncczene. — Milano, 17.20 Gyer mekkarének; 20.30: Gluch: Orfeo c. operájának közvetítése. — Nápoly, 17: M. Sanarice (szoprán) hangversenye; 21.20: Leoncavallo: Prestami Tue Moglime c. operettjének közvetítése; — Prága, 16.30: Filharmonikusok hangversenye, Rusena Nascova énekesnő fellépésével. — Róma, 13: Rádió-trió; 20.45: Egy opera közvetítése.

Péntek, február 15. — Budapest 9.15 Cigányzene; 12.05: Gramofonhangverseny; 13: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés; 17.35: Szórakoztató zene; 19.40: Francia nyelvoktatás; 20: Hangverseny a Vigadóban. Közreműködnek: Basilides Mária (ének), dr. Dohnányi Ernő (zongora), Zathurecky Ede (hegedű) és Kilenyi Imre (zongora) 22. Időjelzés, hírek; utána cigányzene — Bécs 16: Délutáni hangverseny Leopold Goltz hangversenyének közreműködésével; 17.30: Kamarazene. — Berlin, 16.30: Dalok gitárkísérettel; 20 Vonósnyegyes hangverseny. — 5. G. B. Daventry Experimental 16: Táncczene, 21: A »Midland« zongora sextett hangversenye; 22.15: Táncczene. — Köln, 20: Esti hangverseny; 21: R. Leonhard »Orpheus« hangjáték előadása; 24: Táncczene. — 2. L. O. London, 5xx Daventry 21: Cyrill Hellier hegedűhangversenye; 12.30: Orgonahangverseny; 20: Szimfonikus hangverseny; 22.30: Zongorahangverseny. — Nápoly, 17: Dora Nardi (szoprán) hangversenye; 21.02: Verdi: Luisa Miller c. operájának közvetítése. — Róma, 20.45: Zenekari hangverseny és G. Donizetti »La Favorita« c. operájának közvetítése.

Uj Genius-könyvek

Pierre Benoit: Maurice Paleologue; Szerelmes ellenségek Eugenia császárné vallomása

A legolvasottabb francia regényíró legújabb könyve, amely valósággal lázba hozta az európai közvéleményt.

Ismeretlen részletek I. Ferencz József, Rudolph trónörökös, II-ik Vilmos, Viktor Emanuel és III. Napoleon életéből.

Ara vászonkötésben 160.— lej. Ara vászonkötésben 160.— lej.

Megrendelhető: Az UJ KELET könyvosztályában.

Komoly és vig könyvek:

Fülöp Miller René: Rasputin a szent ördög, a szibériai muzsik és a nők (450 nagy oldal, 93 képpel)	ára 612 lej
Renan Ernő: Az apostolok	221 "
" " Jézus élete	306 "
W. J. Locke: Pujol Arisztid vidám kalandjai	170 "
" " Simon de Gex megtérése	238 "
Sibilla Alermo: Szeretlek, tehát vagyok	170 "
Paul Langenscheidt: A férjtől a férjig	136 "
Szenes Tilda: A nagyszerű házasság	272 "
Szerencsés Péter: Pontopiddannak, a jelenkor legnagyobb írószénijének Nobel-díjat nyert regénye: két kötet	476 "
Thea von Harbol: A Spion	102 "
L. Merrick: Bűn és bűnhődés	85 "
L. Osbourne: Halott János királysága	119 "
Szederkényi Anna: Az asszony meg a fészek	119 "
Courth Mahler: Követek	95 "
" " Győzelem	115 "
" " A megmentő	25 "
Osbourne: Sportszerelem	25 "
Farkas Imre: Sisters takács	25 "
Harland: Prospero barátom	25 "
Hornung: Az új herceg	25 "

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

Elevenkönyvek

Fiatalok és beérkezettek újszerű írásait adjuk ebben a sorozatban. Új és szenzációs azonban az is, hogy szép kiállítású, egészvászonkötésű könyveket adunk ezzel a sorozattal a lehető legolcsóbb árban, az olvasóközönség legszélesebb rétegei számára.

10 kötet egész vászonkötésben 820.— lej.

Havi részlet: 150.— lej.

- Benoit: A király gyűrűje.
- Carco: A hurok.
- Cocteau: A párisi fiú.
- Curwood: Kazán, a farkaskutya.
- Hese: Sziddhárta.
- Kistemaekers: Váltott elfogattal.
- Michaelis: Hét nővér.
- Spunda: A halottbűvölő.
- Unamuno: Ez aztán a férfi!
- Wells: A tengeri tündér.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztálya útján 150 lejes havi részletben is.

HIRDESSZEN AZ UJ KELET-ben

Temesváron megismétlődik a színházépítési botrány

Újra a legfelső technikai és építészeti tanács elnöke győzött a temesvári moziépület árlejtésén

Egy 14 és félmillió arajánlat. Mit csinál a temesvári városi tanács?

[Temesvár-Temesvár, február 13. Az Uj Kelet tudósítójától.] Jó néhány héttel ezelőtt a Temesvári városi tanács ülésén szenvedélyes viták robbantak ki a temesvári színházépítési kérdésében. A nemzeti pártok részéről dr. Octavian Crăciunaru hatalmas vadbeszédet mondott a botrányos színházépítéssel kapcsolatban azok ellen, akik az elmúlt politikai években az építés körüli anomáliákat és hosszú éveken át a nyilvánosság előtt visszafelé elnéztek. A közgyűlésen a munkásbaloldal is kemény szavakkal bírálta a színházépítést, amelyet annak idején egy liberális főkorlatosra bírtak.

A liberális építész annak idején egy neveléses 15 millió lejes arajánlatot szándékozott el a várost, az építés pedig addig is már 15 millió lejesben van a városnak.

De még ebben az 50 millió színházban az is köszönhető, mert a liberális építész gondoskodott róla, hogy a város költségvetésében meg hosszú évekre során egy-két millió arajal szerepeljenek a színházépítési költségek.

Duiliu Marcu újra ajánlatot tesz

A színházépítési botrányának egész történetét és azok a részletek, amelyek évek óta korszakos háborút idéztek fel Temesváron jónak és közvéleményét, most önkénytelenül vetődnek fel a szemle emlékeztetőben. Temesvár városi tanácsa ugyan is mozi épít és

az építési árlejtésén újra ugyanaz a liberális építész győzött olcsó arajánlatával, aki a színházépítés alkalmánál 50 millió lejt erejéig rántotta be Temesvár városát.

A moziépület, melynek telték a Lloyd sor környékén, igen előnyös fekvésű helyen feleltek ki, természetesen az arajánlatok hatalmas számát vonzotta, amelyek valamennyien 20-25 millió lejt körül mozog. Egyedül Duiliu Marcu, a színház építője, aki egyébként a legfelső technikai és építészeti hivatal elnöke is, nyújtott be sokkal előnyösebb arajánlatot a városi tanácsnak. Duiliu Marcu költségvetése szerint a mozi 14 és fél millió lejt felépíthető. Ami azonban az egészben a legmeglepőbb és jogszerűtlen az, hogy minden józanul gondolkodó ember megdöbbenését.

Temesvár városi tanácsát a tanácsülés arajánlatával újra sikerült elcsábítenie Marcunak,

aki úgy is, mint építész és úgy is mint a legfelső technikai és építészeti hivatal elnöke megkapta a megbízást az új temesvári mozi felépítésére.

Duiliu Marcu jóváhagyja Duiliu Marcu

Temesváron Marcu újlag való előnyhelyezése és a temesvári városi tanács szemmel láthatóan könnyelmű intézkedése általános és kínos feltűnést keltett. Önkénytelenül vetődik fel a kérdés: szab-e megtörténnie annak, hogy egy befolyásos, magasrangú állami tisztviselő magánpályázatokon vegyen részt és hivatalos személyének súlyával befolyásolja az árlejtés eredményét?

Ami még ennél is súlyosabb teszi a helyzetet az abban a körülményben rejlik, hogy a városi tanácshoz benyújtott arajánlatokat a városi tanács a helyi minisztériumhoz terjeszti fel, amely viszont a maga kebelében a legfelső technikai és építészeti hivatalnak osztja ki véleményezésre a beküldött aktákat. Így áll elő az a fantasztikus helyzet, hogy

Duiliu Marcu sajátkezűleg approbálja saját nevelésesen olcsó arajánlatát, mindennemű kategórikusabban igazolva

azt, hogy az állami hivatalokból sajátos még mindig nem tudták kiirtani a korrupciót.

Érdekes feleleveníteni ezalkalommal Duiliu Marcunak a színház felépítése körül vitt szerepét.

Duiliu Marcu és a temesvári színház

1922-ben a színház tüzkalasztrófa áldozata lett. A város hosszú ideig nem tudott halárhoz jutni abban, hogy restaurálja a színházat, vagy pedig valamivel nagyobb erőmögfeszítéssel egészen új épületet emeljen a színház részére. Ebből a nehéz dilemmából Duiliu Marcu mentette ki a várost, aki az akkoriban

még a minisztérium által hivatalból kijelölt városi tanácsal elfogadhatta a színház restaurálására vonatkozó 15 millió lejes ajánlatát. Még az 1922-23-as gazdasági viszonylatokban is olyan nevelésesen kis összeg volt a Duiliu Marcu ajánlata, hogy komoly szakemberek már az első pillanatokban hangoztatták azokat a veszélyeket, amelyeket ez az arajánlat rejt magában. Am de minden a legnagyobb rendben ment, mert Bukarestben az az érdekes dolog történt, hogy Duiliu Marcu vállalkozó színházépítési tervzetét a legfelsőbb építészeti bizottság elnöke, Duiliu Marcu manden kényszer nélkül elfogadta. Alig múlt el azonban egy fél év Duiliu

Marcu bejelentette, hogy a 15 millió elfogyott és hogyha a város színházat akar, utaljon ki újabb 5 milliót.

Jegyzőkönyvi köszönet

A város szó nélkül eleget tett a kövefelépítésnek. Az építkezés olyan gyalázatos időközökben, míg a színházat Duiliu Marcunak sikerült — az összes szakértők egybehangzó véleménye szerint — 50 millió lejtért a legfantasztikusabb módon elépíteni. Az építkezés olyan gyalázatosan rosszul sikerült, hogy a városi tanács legutóbbi közgyűlésén kénytelen volt beismerni, hogy

a színház teljes rendbehozására még körülbelül 20-25 millió lejt kell.

Felelősség azonban mindezekért senkit nem terhel, mert a város nem tudja és ugyátszik nem is akarja felelősségre vonni Duiliu Marcu, aki a sikerült és olcsó építkezésért még jegyzőkönyvi köszönetet is kapott a várostól.

Ez a jegyzőkönyvi köszönet bizonyára nem fogja elbátortalanítani Duiliu Marcu elnök és építész urat attól, hogy ugyan-ezen metódus szerint építse meg az új mozi is.

Fried Miksa

A Tarr-panama felderítőjének ügyvédje 100.000 lejt ajánl fel annak, aki bebizonyítja, hogy jogosan hurcolták meg dr. Motiu CFR-osztályfőnököt

Kaptuk az alábbi sorokat:

Az Uj Kelet február hetedik számában «Elutasították a Taar panama felderítőjének kártérítési keresetét» címmel cikk jelent meg dr. Mutiu Eugen kolozsvári ügyvéd, CFR osztályfőnök személyével kapcsolatban. Az igazságnak megfelelően és a teljes pártatlansággal megszóvegezett cikkben foglaltakra nézve kötelességemnek tartom alábbi ténybeli felvilágosító és jogi adatokkal alátámasztott soraimnak közlését kérni:

A dr. Eugen Mutiu, aki a CFR kolozsvári jogi ügyosztályának főnöke volt, 1927 október 24-én egy távirat alapján aláírás és pecsét nélküli irattal kiutasították hivatalából anélkül, hogy fegyelmi vizsgálatot indítottak volna ellene, anélkül, hogy felfüggesztették volna hivatalából s anélkül, hogy újabb állomásának helyét megjelölték volna. Csak később értesítették, hogy át lett helyezve Brassóba és hogy le van degradálva. Ezután Mutiu megkezdte a részére is aprobált s minden hivatalnoknak kijáró harminc napos szabadságának kijárását és ezután jelentkezett Brassóban, hogy elfoglalja hivatalát. Még azelőtt keresetet nyújtott be a kolozsvári közigazgatási bírósághoz degradálása és áthelyezése ellen.

Ugyanakkor, vagyis november 30-án, Brassóba írásbeli rendelettel Kolozsvárra küldték a Taar-panama ügyében. Ennek eredményeképpen december 14-én letartóztatták George és Barjoveanu fő-tisztviselőket. A következő napok során dr. Motiu naponta két-három rendeletet kapott, hogy térjen azonnal vissza Brassóba, mire december 22-én ismét elfoglalta hivatalát. Brassóban kapott szabadsága során 1928 január 3-án dr. Motiu súlyosan megbetegedett. Apósánál

feküdt egy Naszód közelében lévő községben, ahol meg is látogatta őt a brassói CFR vezérigazgatójának főorvosa, dr. Predescu, aki utasította, hogy azonnal jelentkezzen a kolozsvári klinikán, mert különben — „elpusztul”. Ezt az intézkedést egyébként a CFR vezérigazgató-sága írásban is jóváhagyta. Január 28-án a kolozsvári klinika főorvosa és több CFR orvos dr. Motiut szolgálatra képtelenné nyilvánította és a CFR főorvosa április elsejéig, majd később július 3-ig elállományba helyezte. Az orvosok véleménye ellenére, minden álmélet és vizsgálat nélkül március 13-tól április 6-ig négy tárgyalást tüztek ki a fegyelmi bíróságon, amelyekre dr. Motiut szolgálatból való hiányzás miatt szabálytalanul idézték meg és amelyekre betegsége miatt nem volt képes elmenni. Május 16-án a Monitorul Oficial közölte, hogy szolgálat elhagyása és megtagadása miatt felfüggesztették állásából. Ilyen vádakért egyébként soha meg sem idézték dr. Motiut és eljárás sem indult ellene.

Ezzennel kötelezem magam, hogy százezer lejt fizessek ki annak, aki fel tudja mutatni dr. E. Motiura vonatkozólag az itt felsorolt ügyiratokat, amelyek dr. Motiu áthelyezésének vagy elmozdításának törvényességét igazolhatnák:

1. A közhivatalok statútumának 50-ik szakaszában előírt feltételek végrehajtását tanúsító ügyiratokat.
2. Az 1927. évi CFR-szabályzat 185. szakaszában előírt törvényes rendelkezések végrehajtását tanúsító ügyiratokat, amelyek esetleg a büntetésből való áthelyezést igazolhatnák.
3. A Legfelsőbb Semmitőszéknek 1928. évi július 15-én kelt 642. számú határozatában megjelölt feltételeket teljesítő ügyiratokat, amelyek a szolgálati érdekből való áthelyezést igazolhatnák.
4. A CFR vezérigazgatóságának 1927. évi 2562. számú rendeletével megjelölt feltételek végrehajtását tanúsító ügy-

iratokat, amelyek a lakáskiutalást igazolják.

5. Az 1927. évi CFR-szabályrendelet 275. szakaszában megjelölt feltételek végrehajtásáról tanuskodó ügyiratokat amelyek az 1. pont alatti törvény alkalmazását igazolják.

6. Az 1928. évi CFR-törvényeknek 28. szakaszában és a vasut szabályrendeletének 101. szakaszának utolsó bekezdésében megjelölt feltételek végrehajtását tanúsító ügyiratokat, vagyis, hogy a tárgyalás határideje előtt 15 nappal kézbesítették az idézéseket.

7. Végül az 1928. évi CFR-szabályrendelet 105. szakaszában és 110., 124., 130., 154. szakaszában megjelölt törvényes feltételeknek végrehajtását igazoló ügyiratokat, amelyek a fegyelmi eljárást szabályozzák.

Valasztottbíróság fog dönteni a százezerlejes tiszteletdíj sorsa fölött. Valasztottbíróknak Júliu Maniu miniszterelnököt kérem fel; akadályoztatása esetén elfogadom az általa kijelölt két kiküldött döntését is.

Állítom és bizonyítom, hogy dr. Motiu Eugen, CFR osztályfőnök törvénytelenül volt megurcolva és minden ok nélkül, kizárólag azért, hogy a Taar-panamával kapcsolatban leleplezett bűnösek dr. Motiu Eugen diszkreditálása által megkülhessenek a büntetőjogi szankciói elöl.

Itt szövegem le únaépélyesen, egész Erdély közvéleménye előtt, hogy dr. Eugen Motiu az igazság pártján védelmében vérzik el.

Cluj, 1929 január hó 9-én.

Teljes tisztelettel:

Dr. Vasile R. Cuparesu, ügyvéd.

Ingyen rádió, autó és technikai jegyzékeket kérek

Név _____
Cím _____

Fenti szelvényt küldje be a

LEPAGE könyvtár-kezelésnek
CLUJ

HOTEL IMPERIAL PALACE
Igazgató: TASCU CIOMU.

Calea Victoriei No. 47. Telefon 312/82. Bukarest Szabcsa a királyi palotával. Telefon 312/83.

Elsőrangú szálloda, teljesen átalakítva. 110 világs, elegánsan bútorozott szoba. Példás tisztaság. Központi fűtés, fürdőszobák, Ht. Melegvíz az összes emeleten. A legkényelmesebb kényelmi újításokkal. Minden nyelven beszélők.

vegek
eologues:
vallomása
észletek
sef, Ru-
s, II-ik
Emanuel
életéből.
n160.- lejt.
rtályában.

vegek:
ára 612 lejt
" 221 "
" 306 "
" 170 "
" 238 "
" 170 "
" 136 "
" 272 "

" 476 "
" 102 "
" 85 "
" 119 "
" 119 "
" 95 "
" 115 "
" 25 "
" 25 "
" 25 "
" 25 "

et
kötésben
lejt.
150.- lejt.

gattal.

részletben is.
ben

Hogy lépett vérpadra Desmoulin Camille? Raoul Arnaut »Camille Desmoulin zaklatott élete» címen könyvet adott ki. Könyvének egyik legmegröbb részlete az, melyben elbeszéli, hogyan halt meg az ifjú. rokonszenves forradalmár.

Hőhéro és pribékek várták. Mikor kora délután beléptek Camille céljába, az egy sarokban kuporgott, mint valami sebzett állat. Minden ízében reszkelt, jázongva, dühösen kiabált. Nem lehetett közeledni hozzá. Lábaival, körmeivel védekezett. Csend bróket kellett hivatni, meg kellett őt költöztetni, hogy ingét kivághassák s ruháját lenyírassák. Miután ezzel elkészültek, az ültét, noha kezei össze voltak kötözve, dulakodni kezdett a hőhérségekkel. A harag megtízszerezte erejét. Csak ügyel-bajjal tudták kivonszolni a kordélyhoz, mely a börtön udvarán várt rá.

Amíg szállították, Camille Desmoulin épp oly izgatottan viselkedett mint a börtönben. Kiabált: »Nép, megcsalnak, feláldozzák a hűveid! Nem ismeritek meg engem?» Az egyik pribék, hogy elhaltatassa, azzal fenyegette meg, hogy a kordély vázához köti őt. Erre már nem kiabált segítségért, magába sáplapozott, nyugtalanul beszélgetett a szomszédaival.

A kordélyok rohantak, csendőroktól kísérvé, a Szabadságtér felé. Sokan lártak az uccákon. Az idő gyönyörű volt, sohasem volt ilyen jó élni. A menet a gyűlölet légkörébe érkezett. Kiabáltak és énekeltek. A népsértegette bálványait. Camille látta maga körül a hitvány tömeget, melyet annyiszor bujtogatott. Most őt is meggyalázták, kifütyölték, lekopték, hogy a dühtől és szégyentől pusztuljon el. Próbálta szét lépni köteleiket, oly vadul hadonászott hogy szétrepedt ruhája meztelenül hagyta nyakát, vállát, melyre majd ráhull a nyaktól. Soha élet nem nyilatkozott meg ily lüktetően, mint ebben a fiatal emberben, aki a halálba ment. A hőhőrnak az utolsó pillanatig ellenállt s magatag léptekei tántorgott a vérpadra.

Amerikai humor. Egy amerikai folyóirat az alábbi hirdetést teszi közzé:

— Ha gyakran szédül a feje, fejfájás jár, borzongás bántja, vagy görcs, émelygés, köhögés, bőrkütiés, az annak a jele, hogy beteg s már nem sokáig fog élni. Emellegva siessen, fizessen elő folyóiratunkra, egy évig s akkor szerződésileg kezeskedünk arról, hogy halála esetén megindító szép nekrológot írunk örökl.

Ez a reklámeszköz hasonlít ahhoz, melyet Barrés lapja, a »Tintafoltok» alkalmazott, amikor első száma megjelent. Pont ezen a napon végezték ki Párisban X. gonosztevőt. A lap kiadó hivatala reklámbereket járattott a párisi körutakon, akik mellükön-hátukon ezt a táblát sétáltatták:

— X. már nem olvassa a Tintafoltokat!
Az új török főváros. Valahányszor viszatér az utas az új török fővárosba Angorába, ha csak pár hétig is volt távol, meglepődve látja, hogy a város mennyit fejlődik. Új utak nyílnak, kis villák emelkednek, vagy középületek, mintegy a földből, kerek lombjai bô-

logatnak ott, ahol annakelötte az anatóliai pusztai sívó homokja sárgállott. Ez a főváros amerikai ütében fejlődik, nemcsak azért, mert valami kemény, dac él az itt lakó emberekben, hogy a maradi multtal fölvegyék a versenyt s megmutassák, hogy életre valóak.

A jelszó ez: építeni, építeni! A kormány, hogy az építkezési kedvet följelentse, adómentesen adja a telkeket. Kiki igyekezett tehát építeni lakóházat bérházat vagy egy kis villát, ágyással kerttel, gyümölcsösselel.

A nehézség, hogy Anatólia kellok közepén, ezen az állandóan napégetett, szikkadt, tar területen, melynek nincs vize, egy város keletkezék, óriási volt Megannyi ellenvélemény is szólt az ellen, hogy épp ezt a helyet választoták az újtörökök a fővárosuk fölépítésé-

re. Itt nem voltak házak, se szállók s az idegen diplomaták, akik lerándultak ide, rövid időt töltöttek, csak annyit, hogy elintézzék ügyüket. Eczaka rendszerint visszamentek a hálófülkéjükbe s ott aludtak.

De a titáni nehézségek ellenére, a főváros egyre szépül, fejlődik. Csodálatos erő lakozik az építőkben, meg akarják mutatni, hogy Kisázsia közepén is kiszökkenhet a kultúra és a pusztai homokja televény lehet. Erre a jó példát maga Kemal Musztafa adja meg, aki Angora szomszédságában mintagazdaságot létesített, melyet maga irányít s néhány év alatt szivós munkája eredményeül ezer meg ezer fa zöldel a villája körül, egy parknak a magva.

Amerikai jutár. Amerikában a könyvtárak mindenki számára nyitva van-

nak, könyvet kölcsönözni itt nemcsak nem kerül pénzbe, az olvasót valóságos gal üldözik a könyvtárak, hogy vegye őket igénybe, a könyvek reklámja eljut a legsötétebb külvárosokba s a legelhagyottabb falukba is. Ezenkívül mozgó könyvtárak gondoskodnak arról, hogy a gyermekeket is ellássák a nekik megfelelő szellemi táplálékkal.

1915-ben a könyvkiadók 806,887,417 dollárt fordítottak a könyvek kiadására, de ebbe az összegbe nincs beleértve az újságokra, folyóiratokra, zene-művekre fordított kiadás.

Az idén az Egyesült államokban 423,893,344 könyv jelent meg. Ezek közül 79 millió az iskolakönyv, 30 millió a regény, több mint 15 millió a gyermekkönyv, 2,690,000 téletrajz és 8,800,000 a verseskönyv.

Majdnem 9 millió verseskönyv! Rémes!

Mennyibe kerül az élet Amerikában

Az élelmiszerpiac emelkedő árakat mutat

(Newyork, február hó. Az Uj Kelet tudósítójától). Aki Európában nehezen tudnak elhelyezkedni, természetesen irigykedve gondolnak az Egyesült Államokra és azt hiszik, hogy az Unió területén valósággal paradicsomi állapotok vannak. Holott Newyorkban, Chicagóban, San Franciskóban, Philadelfiában és más városokban ezrével lézengenek a munkanélküliek, akiknek még csak hajlékuk sincs. Azonban, a kinek állása vagy munkája van és néhány dolát vihet haza, még mindig jobban él pénzén, mint bárhol Európában. A jobb kézműves, vagy előmunkás heti bére 45—60 dolár, a kisebb irodai alkalmazott vagy elarusító vagy könyvelő 180—250 dollárt vihet haza havonta. De számtalan olyan alsóbbrendű munkás él, akinek meg kell elégednie heti husz dollárral. A megélhetés minimuma pedig a városok szerint, heti 18—22 dollár között változik.

Aránylag elég jól fizetik a női alkalmazottakat. A háztartásban működő nők heti 13—18 dollárt keresnek. Ezek közé nem tartoznak a szakácsnők, a kiknek bére heti 17—25 dollár.

Milyenek Amerikában az élelmiszerárak?

Newyork középpontjában, a City-

ben egy butorozott szoba fürdőszobával heti husz—harminc dollárba kerül, míg a népes munkásnegyedekben ugyanazt 10—15 dollárért kapja az ember. Üres lakások természetesen jóval olcsóbbak, de a városok centrumában fekvő lakások csak nagy lépési díjak ellenében kaphatók. A háromszobás, fürdőszobás lakások bére havi 30—40 dollár, a négyosztós lakások néhány százalékkal drágábbak. Négerek által lakott vidékeken a két-három szobás lakások nem drágábbak havi 15—20 dollárnál. Három-négyosztós családi házakat négyezer dollárért (640,000 htiért) lehet vásárolni részletre.

Az építkezés aránylag már sokkal olcsóbb. Aki kénytelen a Cityben ékezni, nem jár rosszabbul, mint az, aki valahol a kültelken kénytelen kosztolni. Az étkezés ugyanis a tömegvendéglőkben teljesen hozzáigazodik a nép kívánságaihoz és igényeihez. Egy európai ebéd, amely áll levesből, halból, sültből és főzelékből, továbbá salátából és burgonyából és végül egy gyagyalból, kilencven—száz centbe kerül. Az egyszerűbb menü 75 cent. Minden ebédhez tetszés szerinti mennyiségben lehet enni kenyeret és vaját. Egy uzsonnakávé vajaskenyérral és felvágottal

20 centbe kerül. A fekete kávét minden áruházban ingyen szervírozzák.

A földalatti vasuton, valamint a föld feletti villamosokon egységdíj 5 cent — Nagy kínálat van használt autókban, amiket már 50 dollárért is kínálnak. Nem is kell egyszerre kifizetni az egyébként jókarban levő autót, mert 5 dolláros heti részletre is meg lehet azokat kapni.

Az amerikaiak hozzávetőleg 80 százalékban konfekcionált ruhát vásárolnak az áruházakban. Egy jól szabott, tartós szövetből készült ruha ára 40—60 dollár. Mérték után készített ruha azonban, ha jó szövetből készült, 80—100 dollárba kerül.

Sokkal drágábbak a női ruhák. Természetesen csakis a külön szalonokban készített finomabb öltözékek. Az áruházakban kész ruhát 18—25 dollárért lehet kapni. Igen gyakran vannak alkalmi elarusítások és ilyenkor selyemből készült ruhákat is lehet 20—25 dollárért vásárolni.

A kölnyiviz már elég olcsó. Egy nagy üveggel lehet vásárolni belöle féldollárért. A mozijegy ára 40 centtől két dollárig, a színházi jegy ára mástól dollártól 4 dollárig.

Albion Román Biztosító és Viszontbiztosító R.-T.
Alapítöke 7,500.000 lej. — Bukarest, Bulevardul Carol 11. — Gh. Cantacuzino 2. Telefon 229/12.

Igazgatóság:
Elnök: MIHAIL G. VLADESCU egyetemi tanár, a bukaresti egyetem volt rektora.
Alelnök: EMANUEL KRETZULESCU meghatalmazott miniszter, nagybirtokos.

Igazgatósági tagok:
Ionescu G. Const. tanár, birtokos.
Lazarescu Em. Alex. egy. magántanár, adm. delegat.
Briboian Victor erdőmérnök.
Vladescu G. Mihail mérnök, adm. delegat.
Vasilu Eugen mérnök.

Felügyelőbizottság:
Agatstein B. ügyvéd, póttag.
Dufu P. mérnök, póttag.
Popescu Er. George póttag.
Tudor Vladimir ügyvéd, póttag.
Tase Ellad ügyvéd, póttag.

Vezérigazgatóság:
NICOLAE ALEX. MALIU vezérigazgató.
OTTO ABODI vezérigazgató.
EMIL G. GINE delegált igazgató, London.

Köti biztosításokat a biztosítás minden ágában: Tűz, betöréses-lopás, süllyedések, mindennemű balesetek, autómobilok záraztöldi, folyami és tengeri szállítványok. Életbiztosítások a legelőnyösebb feltételek mellett.
A társaság a biztosítottaknak az Albion kötvényei mellett a legnagyobb angol viszontbiztosító intézetek kötvényeit is átvonítja.

Contörök, 1929 február 14.
A B...
Milyen
(Bucuresti-
Uj Kelet tud
ével a Ban
dött a stabil
kaj és pénzü
A megoldásr
jegykibocsát
nak kapcsoló
a szereppel,
kása terén v
Mindenekelet
azokat a nor
amelyek alap
vizákat vasár
lén
szabályozni
yalamint a
mérlegének ö
Az új rezsi
yált a hivata
ának kérdés
napi Adeveru
ben valószínű
fel fogják em
Banca Natton
ta meg a hiva
1920 óta vál
mintha azóta
nem történt v
a kamatláb e
kását tette v
telen, a Banc
kaj is voltat
bankrátát ne
gise szabályo
a nagybank
hogy a hivat
kamatláb k
bözébol am
hick által k
cionalizáláso
vedet
Különben is
ában egészen
ayestültek, mi
Nationala org
nak, a hivata
majdnem telje
tegyforgalom
sem volt már
lyozó intézke
sánál.
Amig a Ban
a 6 százalékos
kintethen is fo
a szövetkezet
is más proteze

Közgazdaság

A Banca Nationala felemeli a hivatalos kamatlábat

Milyen következményei várhatók a bankráta fel-emelésének a magángazdaságban?

(Bucuresti-útkereszt, február 13. Az Uj Kelet tud.) Charles Rist megerkező-ével a Banca Nationalánál megkezdődött a stabilizációval összefüggő technikai és pénzügyi operációk előkészítése. A megoldásra váró kérdések részben a jegy kibocsátó intézet működésével van kapcsolatban, részben pedig azzal a szereppel, mely a pénzügyi szabályozás terén vár a Banca Nationalára. Mindenekelőtt meg fogják állapítani a normákat és határkövetkeztetéseket, amelyek alapján a Banca Nationala de-razikat vásárolhat és eladhat, ugyszin-ten

szabályozni fogják a Devizaköz-pont működését,

valamint a Banca Nationala arany-mérlegének összeállítását is.

Az új rezsim kezdetével aktuálisá-lyt a hivatalos kamatláb megállapítá-nak kérdése is, amelyről már a teg-napi Adevurul azt közölte, hogy min-den valószínűség szerint a bankrátát fel fogják emelni. Eddig ugyanis a Banca Nationala önkényesen állapított-a meg a hivatalos kamatlábat, mely 1920 óta változatlanul 6% maradt, mintha azóta semmi olyasféle esemény nem történt volna a pénzpiacra, amely a kamatláb emelkedését, vagy olcsóbbó-lását tette volna szükségessé. Kétség-telen, a Banca Nationalának komoly-akái is voltak arra, hogy a hivatalos bankrátát nem használta fel a pénz-piac szabályozójaként. Ezáltal például

a nagybankok módot kaptak arra, hogy a hivatalos bankráta és a napi kamatláb között mutatkozó külön-bözetből amotizálhassák a liberá-lisok által kikényszerített ipari na-cionalizációs következtében szen-vedett veszteségeiket.

Különböző mihelyt ah itelek nyújtá-sában egészen más kritériumok érve-lyesültek, mint amelyeket a Banca Nationala organikus szabályai előír-tak, a hivatalos kamatláb szerepe majdnem teljesen megszűnt és a bank-ügyforgalom korlátozásával egyébként sem volt már szükség semmiféle szabá-lyozó intézkedésre ah itelek folyósítá-sánál.

Amíg a Banca Nationala fentartotta a 6 százalékos kamatlábat, ebben a te-rintetben is fontos engedményeket tett a mövetkezteték, a Creditul Industrial a más protezsált hitelintézetek javára,

amit normális leszámítási politika kö-retében nem lehet többé megtenni. Ez a kamatlábkezdmény abból a téves felfogásból vette eredetét, hogy a Ban-ca Nationala egyik feladata az, hogy olesó tőkét szállítson a közérdekű vál-lalatoknak és intézményeknek. Ebből a téves felfogásból kifolyólag most

az állam kénytelen átvállalni egy 7-8 milliárdos improduktív és bi-zonytalan értékű váltótárcaát a Ban-ca Nationalától

és maga töltse be azt az államnál ter-mészetellenes szerepet, hogy bankárja legyen egy csomó magánvállalatnak.

A kamatlábpolitikában tehát gyöker-es változás várható. Rendes körülmé-nyek között a Banca Nationala köny-nyen megtalálhatná azt az utat, ame-lyet a stabilizáció után követnie kell. Tekintettel arra, hogy az ország fizete-si mérlege nincs egyensúlyban, a klasz-szikus teória szerint a Banca Nationa-lának egyszerűen fel kellene emelnie a kamatlábat olyan mértékben, hogy ez-által az országba edesgesse a külföldi tőkéskelet, ugyanakkor pedig a kereske-deimi hitelek megdrágításával korlá-tozza az árubehozatalt. De a mai kivéte-les körülmények között ezek az intéz-keztések nem megfelelőek. Ahhoz, hogy a hivatalos bankráta változása hatásos legyen, szoros összefüggésnek kellene lennie a bankok által folyósított keres-kelemi hitelek kamatai és a hivata-lis kamatláb között.

Komolytalan illúzió volna azonban azt hinni, hogy márcól holnapra megszűntethetők a mai kamatviszo-nyok,

amikor jelenleg a hivatalos és a tény-leges kamatláb között 300-400 százalé-kos különbség van (24-30 százalék 6 százalékkal szemben) és ezeket a ma-gas kamatokat genetális feltételek ter-melték ki, amelyek csak akkor fognak megszűnni, ha bőséges hitelforrások fognak a gazdasági élet rendelkezésére állani.

Mégis, minden valószínűség szerint a Banca Nationala felemeli a hivatalos kamatlábat, de ezzel nem fogja sok-kal elősegíteni a külföldi hitelek be-özönlését, mert a belföldi bankok által szedett kamatok nem fognak emelkedni a bankráta felemelésével, kivéve, ha 10 százaléknál magasabbra emelik fel, a

mi azonban nem valószínű.

A hivatalos kamatláb felemelése egyedül azt fogja maga után von-ni, hogy a belföldi bankoknál elhe-lyezett betétek kedvezőbb gyü-mölesztetéshez jutnak,

ami maga is tekintélyes eredmény lesz, mert a bankok által nyújtott szerény kamatok mellett igen sok takarékosági tőke feccsérlődik el. De a pénzpac szabályozását a Banca Nationala csak úgy véheti ismét komolyan a kezébe, ha felemeli a bankjegyforgalmat és te-kintélyesen nagyobb kereskedelmi hi-teltárcaát állít be, ami hozzátartozik a jegybank normális funkcióihoz.

Megegyezésre van kilátás az aradi Spitz Testvérek fizetéképtelenségében. Az aradi Spitz Testvérek terménykeres-kező cég a napokban közölte hitelezői-vel, hogy fizetési kötelezettségeinek nem tud eleget tenni. Az insolvenzia híre általános feltűnést keltett, mert a régi cég széleskörű bonitásnak örven-dett és az elmúlt évben nagy üzleteket bonyolított le. A krízist több külföldi üzlet idézte elő, mert a rossz termés következtében a cég nem tudta a le-kötött gabonát szállítani, amiből nagy differenciái keletkeztek. A passzívák összege körülbelül 3 millió lej, amely-ben a Banca Românească 800 ezer lej-jel, a Banca Comercială Italiană și Ro-mână 350 ezer lejjel, Szentendrey Béla újszenzannai földbirtokos pedig 400 ezer lejjel van érdekelve. A cég akti-vái és a tulajdonosok magánvagyon-a 75-80 százalékos fedezetet nyújt, mel-yet fel is ajánlottak a hitelezőknek. A megindult egyezkedési tárgyalások je-lenlegi stádiuma alapján minden kilátás megvan arra, hogy rövid időn belül a megegyezés sikerülni fog.

Gazdát cserélt a rékási Grossmann téglagyár. Néhány héttel ezelőtt, mint annak idején megirtuk, Grossmann Fer-dinánd rékási téglagyáros fizetési ne-hézségek közé jutott. A vállalat szaná-lására megindított tárgyalások ered-ményeképen a Rékási Első Takaré-kpénztár rt. a téglagyárat 5 és félmillió lejjel megvásárolta. A vételár az ösz-szes passzívákat fedezi.

A Bánáti Bankegyesület rt. affiliálni akarja a Vingai takarékpénztárt. Meg-irta az Uj Kelet, hogy a Vingai Első Takarékpénztár rt. beszüntette fizeté-seit. Az intézetnél a Temesvári Első Takarékpénztár 4 millió lejjel van ér-dekelve, de ezt az összeget többszörös garanciák fedezik. A könyvek revizió-ja során megállapították, hogy a Vingai Első Takarékpénztár nemcsak másfél

millió alaptőkéjét és tartalékalapjait veszítette el, hanem a hitelek egyré-sztét is. A passzívák, bár a végleges összeget még nem lehet tudni, több millióra rúgnak. Az összes károkat az igazgatóság tagjai ki fogják fizetni. Ér-tesülésünk szerint Weissenburger Fer-dinánd, a Bánáti Bankegyesület rt. vezérigazgatója tárgyalásokat folytat a Vingai Első Takarékpénztár affiliálásá-ról.

Hirdetés.

Dr. Pordea János közjegyző közbe-jövelele mellett Clujon Str. Regia Maria 14 szám alatt textillüzetben az iparhatóság 3826-928 sz. engedélyé-nek keretein belül el fognak adni kü-lönböző férfi és női szövetek, vásznak, szőnyegek, selymek, asztalneműek, barchet, paplan, és különböző mosó-árak 1.200.000 lei értékben, tételenként, becsértéken alui is, folyó hó 12-én d. u. 3 órai kezdettel (és a következő apo-kon.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Ap óhi detések díja előre fizetendő. Jellegés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lei, előfizetőknek 150 lej.

Férjhez adnám 21 éves, szép, csinos, házasan nevelt leányom t, félmillió lei készpénz hozománnyal, jó pozíció val rendelkező izraelita urtelmberhez „Diskréció” jellege alatt Rudolf Mosse S. A. Clujtovábbít

Jól bevezetett ipar-vállalat 500.000 lei tőkével ársat keres. Biztos existencia. — Ajánlatok „Tőke biz-tosítva” jellegre a ki-adóba. 1618

Porcellános agilis segédet, iatalember, r kártnak az azon-ra keresünk. „Szom-baton zárva” jellegre a kiadóba.

Külvárosban jó for-galmu fűszer üzlet be-tegség miatt átadó. Érdeklődni Str. Bucu-curesti 22.

Makulaturapapír el-adó az Uj Kelet ki-adóhivatalában.

Ne menjen férjhez a legjobb magyar nyelvű köser sza-kácskönyv nélkül. Tartalmazza Ganz Abrahamnak, a közismert főzőnő-nek legjobb recept-jét. Ára 200 lej és 12 lej portódíj. — Kapható az Uj Kelet könyvosztálya-ban.

Lemezgyárosok! Ha-szonrész-sedéssel for-galomba helyeznénk stanzolt tömeg ikket, ugyanott locmoból, Hofiher, négyes 15.00 lejjel eladó, Hirsch-horn Ocna-Muresului.

Hajhullás és hajkorpa ellen legjobb szer az „Egger-Petrol” kapható minden gyógyszerárban és drogueriarban

Kunwald Cluj, Str. Vlahuta (voit Bolyai-u.) 3. Telefon 1-47 szám

Évegescsiszó és fűkőgyár. Tabla-négy rektár és évegesési vállalat. Hibás türeök újra foncsorozása

Tuzifa I. o. 80.—, 90.— és 105.— leiert apritva, hazasand-iltva kapható Műasztalosárugyár R. T.-nál Telefon 120.

TÖZSDE

A piac változatlan

Valutapiac 1929 február 13 (Rador)

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárjat						
Zürich	324-3240	—	—	49225	3235	11030	13694	65005	1923
Newyork	168-15	51995	51900	2561	16750	57350	71180	3980	—
London	814-10	252375	252420	12438	814	275425	345175	16398	46484
Páris	659-659	20	3025	—	676	223920	2782	13295	39075
Milano	882-882	272075	272050	324	880	3001	3723	17687	52325
Prága	49850	15	8850	—	497	1697	2106	—	2-6
Budapest	2940-2940	606750	906750	—	2910	—	12409	59225	—
Bukarest	—	—	—	—	294	100375	1249	5933	176
Bucuresti	—	31125	31150	1510	—	343	42737	2032	0050
Varsó	—	—	30	—	—	6430	7980	37887	—
Bécs	1920	58	05	—	—	80587523	—	47477	—
Berlin	2368-2368	73	05	—	—	136009	16914	80321	—
Berlin	4096-4096	12337	1233725	—	—	—	—	—	—

Száz lej árfolyama: (utó) Zürich 31150, Páris 1540 Budapest 34300, Bécs 42562, Prága 2024

Mindennap reggel és este frissen fejt

tehentej

és csecsemőtej

(Állandóan egy tehéntől fejve)

Kapható: Schwartz Ignácnénál

Calea Decebal (v. Rudolf-ut) 36. A fejésnél maglachs: Farkas Manó

R.-T. uzino 2. n 229/12.

automobilok

